

Urvalsprovet i nordiska språk (svenska som andra inhemska språk) 2024

Provet består av 2 delar. Provet tar 3 timmar. Du kan fördela tiden på de olika delarna hur du vill. Du kan fritt förflytta dig mellan de olika delarna under provets gång. Om du lämnar en del ofullständigt gjord blir den senast sparade versionen ditt provsvar.

Under provet får du öppna endast urvalsprovssystemet och en separat materialfil. Du kan planera dina svar och skriva egna anteckningar på konceptpappret. Anteckningarna på konceptpappret beaktas inte i bedömningen.

I urvalsprovet kan det finnas material i pdf-format. Det är tillåtet att ha materialet i ett separat fönster invid frågorna. Du får använda webbläsarens sökfunktion (Ctrl+F eller Cmd+F).

Materialet som delas ut under provet får användas endast för urvalsprovet. Av upphovsrättsliga skäl är det inte tillåtet att dela materialet vidare. Urvalsprovets frågor är på svenska och ska bevaras på svenska.

Bedömningen av urvalsprovet

Urvalsprovet består av 2 delar. Du kan få 0–50 poäng på vardera delen. Del 1 bedöms för alla provdeltagare, och de sökande rangordnas efter resultatet på det. Endast de 60 sökande som lyckas bäst i del 1 bedöms på del 2. Om flera provdeltagare hamnar på plats 60 med samma poängantal bedöms del 2 för dem alla.

Du kan endast bli antagen om du placerar dig bland de 60 bästa sökandena baserat på poängen från del 1 av provet. Dessutom måste du uppnå minimipoängen från varje del. Minimipoängen fastställs av provets bedömare efter provet. Poängen från båda delarna räknas ihop. Maximipoängen för urvalsprovet är 100.

Uppgifterna i urvalsprovets första del mäter hur goda språkkunskaper du har och hur väl du behärskar grammatiken. Delen kan bestå t.ex. av en översättningsuppgift, en essäuppgift eller olika analysuppgifter. Del två innehåller språkteoretiska uppgifter som mäter hur väl du behärskar och kan tillämpa innehållet i den angivna litteraturen.

Del 1

Uppgift 1.1 (0–26)

I uppgift 1.1 ser du en del av en artikel som har publicerats i tidskriften *Språkbruk*. Vissa ord och fraser saknas i texten. Din uppgift är att välja den korrekta formen av tre alternativ att fylla luckorna med. Varje rätt svar ger 1 poäng, felaktiga svar 0 poäng. I alla luckor är bara ett alternativ rätt. Med de rätta alternativen på plats är texten en sammanhängande text.

Våra namn – från helgon och tsarer till smekformer och kändisar

Namn kommer och går, vilket innebär att namnsdagskalendrarna 1. **lever**. De så kallade namnlängderna, det vill säga 2. **listorna** med de namn som har egna namnsdagar, har samma ursprung i Finland och Sverige. En del namn firas fortfarande samma dag i 3. **båda** länderna, medan andra namn firas vid olika datum. Namnlängden var densamma när Finland var en del av 4. **det svenska riket**, men revideringar som har gjorts 5. **efter att** Finland först blev storfurstendöme under Ryssland och senare självständigt har gjort att namnlängderna delvis har gått skilda vägar. Århundradena har 6. **fört** namnsdagarna i delvis olika riktning.

De första namnlängderna hade sin bas i tyska helgonkalendrar – rester av dem finns kvar i dagens kalendrar, 7. **till** exempel minnesdagarna för Lucia (13.12) och Johannes (24.6). Med hjälp av helgonkalendrarna kunde man på det sättet fira helgonförklarade personers 8. **minnesdagar**. Namnlistorna i de kalendrar som 9. **utgavs** i det svenska riket utökades under 1600-talet med bibliska namn (som Adam och Ester) och så småningom ersattes en del med mer svenska namn. Med tiden fördes fler bibliska namn in (som Aron och Gabriel), liksom namn som användes i kungafamiljen (Gustav, Lovisa) och också 10. **något** dåtida modenamn. 1901 genomgick den sverigesvenska namnlängden en stor reform, efter uppmaning 11. **från** riksdagen. En stor del av helgonnamnen

och kyrkliga bemärkelsedagar 12. **ströks**, och in i namnlängden togs i stället cirka 170 samtida namn, främst mansnamn.

I Sverige gällde 1901 års 13. **namnlängd** i stort 14. **sett** fram till 1972 när Vetenskapsakademien förlorade sitt almanacksprivilegium. Det blev då fritt 15. **fram** för vem som helst att ge ut almanackor och ett stort almanacksförlag lät sammanställa en egen namnlängd med hjälp av två namnforskare. För att motverka konkurrerande namnlängder tillsattes en arbetsgrupp med intressenter från olika områden som sammanställde en ny namnlängd med en blandning av en- och tvånamnsdagar. Den här namnlängden 16. **började användas** från och med år 2001. Fördelningen mellan mans- och kvinnonamn var nu 17. **betydligt** jämnare och fler än 200 nya namn hade införts jämfört med 1901 års kalender.

18. **Finskspråkiga** almanackor hade tryckts redan i början av 1700-talet, men med en namnlängd som länge var i princip svensk. Under 1900-talet har språkgrupperna fått egna namnlängder som har reviderats ett tiotal gånger, numera med tillgång till uppgifter ur befolkningsregistret. År 2022 föddes 44 767 19. **barn** i Finland. 20. **Av** dem registrerades 6,6 procent med svenska som modersmål, 21. **medan** 85 procent registrerades med finska som modersmål. 22. **De mest populära** namnen bland de svenskspråkiga flickorna var Saga, Ellen, Emma, Alva och Olivia och bland pojkar Oliver, William, Anton, Liam och Emil. Inget av dessa namn är 23. **nytt** i namntoppen, utan de är alla namn på många unga finlandssvenskar i dag.

I synnerhet Emma, Ellen och Emil har 24. **legat** högt på listorna hela 2000-talet. Det vanligaste namnet bland de finska nyfödda flickorna var Olivia, 25. **följt** av Aino, Aada, Lilja och Eevi, samtidigt som de namn som fått flest nya namnbärare bland 26. **de finska pojkar** var Leo, Väinö, Eino, Oliver och Onni.

Texten är ett lätt bearbetat utdrag ur artikeln "Våra namn – från helgon och tsarer till smekformer och kändisar" av Leila Mattfolk, i Språkbruk 11.1.2024.

Uppgift 1.2 (0–24)

I uppgift 1.2 ser du en del av en artikel som har publicerats i tidskriften *Språkbruk*. Din uppgift är att åstadkomma en översättning från finska/engelska till svenska genom att välja det bästa av de fyra alternativ som ges. Bäst är det alternativ som både har samma betydelse och är språkriktig och normal svenska. Varje rätt svar ger 3 poäng, felaktiga svar 0 poäng. På alla ställen finns bara ett rätt svar. Med de rätta alternativen på plats är texten en sammanhängande text.

Tehokkaaseen kielenoppimiseen työelämässä tarvitaan muutakin kuin kursseja. Koko työyhteisöä tarvitaan, jotta oppija saa tilaisuuksia harjoittaa kielitaitoaan. Kirjailijat Inkeri Lehtimaja, Eveliina Korpela, Johanna Komppa, Lari Kotilainen ja Salla Kurhila antavat äskettäin ilmestyneessä kirjassaan *Monikielisen työyhteisön opas* arvokkaita neuvoja ja konkreettisia vinkkejä toimivan monikielisen työyhteisönrakentamiseksi ja samalla tukea Suomessa asuvien kansainvälisten työntekijöiden suomen oppimiseen.

*Effective language learning for professional use takes more than courses. The entire work community is needed to give language learners a chance to develop their competence. In the newly published book, *Monikielisen työyhteisön opas*, the authors Inkeri Lehtimaja, Eveliina Korpela, Johanna Komppa, Lari Kotilainen, and Salla Kurhila give valuable advice and useful pointers on how to build a functioning multilingual work community and at the same time help international workers in Finland to learn Finnish.*

För en effektiv språkinläring i arbetslivet räcker det inte med kurser. Hela arbetsgemenskapen behövs för att inlärare ska få chans att öva sina språkkunskaper. I den nyutkomna boken *Monikielisen työyhteisön opas* ger författarna Inkeri Lehtimaja, Eveliina Korpela, Johanna Komppa, Lari Kotilainen och Salla Kurhila värdefulla råd om och konkreta tips på hur man kan bygga upp en fungerande flerspråkig arbetsgemenskap och samtidigt stötta inläringen av finska hos internationella arbetstagare i Finland.

1. Kirja keskittyy erityisesti asiantuntijatyöhön, mutta neuvoja voi soveltaa myös muunlaisilla työpaikoilla.

The book mainly concentrates on expert work, but the advice is relevant for other kinds of workplaces as well.

o Boken koncentrerar sig främst på expertarbete men råden kan tillämpas även på andra slags arbetsplatser.

- o Boken koncentrerar främst sig på expertarbete men råden tillämpas kan även på andra slags arbetsplatser.
- o Boken koncentrerar främst sig på expertarbete men råden även kan tillämpas på andra slags arbetsplatser.
- o Boken koncentrerar sig främst på expertarbete men råden även kan tillämpas på andra slags arbetsplatser.

2. Kirjoittajat työskentelevät tutkijoina suomalaisissa korkeakouluissa, mutta heillä on myös monivuotinen kokemus suomen kielen opettamisesta ulkomaalaisille.

The authors work as researchers at Finnish universities, but also have several years of experience in teaching Finnish to foreigners.

- o Författarna arbetar som forskare i finska högskolor men har också flera års erfarenhet om undervisning av finska för utlänningar.
- o **Författarna arbetar som forskare vid finska högskolor men har också flera års erfarenhet av undervisning i finska för utlänningar.**
- o Författarna arbetar som forskare hos finska högskolor men har också flera års erfarenhet från undervisning av finska för utlänningar.
- o Författarna arbetar som forskare på finska högskolor men har också flera års erfarenhet om undervisning i finska bland utlänningar.

3. He ovat kieltenopettajina huomanneet, ettei työkieltä voi oppia tarpeeksi hyvin pelkillä kielikursseilla.

As language teachers, they have realized that you cannot learn the working language well enough just by taking language courses.

- o Som språklärare har de insåg att man inte kan lära sig arbetsspråket tillräckligt bra endast på språkkurserna.
- o Som språklärare har de insett att man inte kan lär sig arbetsspråket tillräckligt bra endast på språkkurserna.
- o **Som språklärare har de insett att man inte kan lära sig arbetsspråket tillräckligt bra endast på språkkurserna.**
- o Som språklärare har de insett att man inte kunna lära sig arbetsspråket tillräckligt bra endast på språkkurserna.

4. Kirja perustuu kirjoittajien omaan tutkimukseen ja haastatteluihin eri työpaikoilla. *The book is based on the authors' own research and interviews at various workplaces.*

- o **Boken bygger på författarnas egen forskning och intervjuer på olika arbetsplatser.**
- o Boken bygger på författarnas egen forskningen och intervjuer på olika arbetsplatser.
- o Boken bygger på författares egen forskning och intervjuer på olika arbetsplatserna.
- o Boken bygger på författares egen forskning och intervjuerna på olika arbetsplatser.

5. Kirja on suunnattu suomenkielisille työyhteisöille, joissa on työntekijöitä, joiden äidinkieli on jokin muu kuin kotimaiset kielet.

The book is aimed at Finnish-speaking work communities that have employees whose first language is something other than the native languages of Finland.

- o Boken riktar sig till finskspråkiga arbetsgemenskaper som har anställda vem talar något annat språk än de inhemska språken som sitt modersmål.
- o Boken riktar sig till finskspråkiga arbetsgemenskaper som har anställda som talar inget annat språk än de inhemska språken som deras modersmål.
- o Boken riktar sig till finskspråkiga arbetsgemenskaper vilket har anställda som talar något annat språk än de inhemska språken som deras modersmål.
- o **Boken riktar sig till finskspråkiga arbetsgemenskaper som har anställda som talar något annat språk än de inhemska språken som sitt modersmål.**

6. Kirjan kohderyhmä ovat työnantajat, esihenkilöt ja suomenkieliset työtoverit, joiden tulee tukea kielenoppimista.

The target group for the book is employers, managers, and Finnish-speaking employees who are the ones that will support the learning of the language.

- o Målgruppen för boken är arbetsgivarna, cheferna och de finskspråkiga medarbetarna som måste stötta språkinläringen.
- o **Målgruppen för boken är arbetsgivarna, cheferna och de finskspråkiga medarbetarna som ska stötta språkinläringen.**
- o Målgruppen för boken är arbetsgivarna, cheferna och de finskspråkiga medarbetarna som borde stötta språkinläringen.
- o Målgruppen för boken är arbetsgivarna, cheferna och de finskspråkiga medarbetarna som kunde stötta språkinläringen.

7. Suomen osaaminen auttaa kansainvälisiä työntekijöitä integroitumaan ja lisää heidän osallisuuttaan yhteiskunnassa.

Proficiency in Finnish helps in integrating international workers and increases their participation in society.

- o Att kan finska hjälper internationella arbetstagare att integreras och ökar deras delaktighet i samhället.
- o Kunnande av finskan hjälper internationella arbetstagare att integreras och ökar deras delaktighet i samhället.
- o **Att kunna finska hjälper internationella arbetstagare att integreras och ökar deras delaktighet i samhället.**
- o Kunna finskan hjälper internationella arbetstagare att integreras och ökar deras delaktighet i samhället.

8. Kirjoittajien mukaan työvoimapulaa vastaan taistelemisesta on tullut Suomen tulevaisuuden kohtalonkysymys.

According to the authors, it has become a key issue for Finland's future to beat the labor shortage through sustainable labor immigration.

- o Enligt författarna har det blivit en ödesfråga för Finlands framtid att bekämpa bristen på arbetskraft genom hållbar arbetskraftsinvandring.
- o Enligt författarna det har blivit en ödesfråga för Finlands framtid att genom hållbar arbetskraftsinvandring bekämpa bristen på arbetskraft.
- o Enligt författarna det en ödesfråga har blivit för Finlands framtid att genom hållbar arbetskraftsinvandring bekämpa bristen på arbetskraft.
- o Enligt författarna har att bekämpa bristen på arbetskraft genom hållbar arbetskraftsinvandring blivit för Finlands framtid en ödesfråga.

Kirja koostuu yhteensä kymmenestä osasta. Kolme ensimmäistä lukua luovat perustan kirjan loppuosalle ja esittelevät teeman, kuvaavat kolme prototyyppistä ratkaisua monikielisyyteen erilaisissa työyhteisöissä ja rikkovat myyttejä kielenoppimisessa, kuten että suomen oppiminen on vaikeaa tai turhaa ja ettei suomen kieltä tarvita Suomessa, koska niin monet osaavat englantia. Kirjoittajat muistuttavat myös, ettei ole olemassa yhtä yleispätevää ratkaisua, joka toimii kaikkialla.

The book is divided into a total of nine chapters. The first three chapters lay the foundation for the rest of the book by presenting the theme, describing three prototypical solutions for managing multilingualism in different work communities and dispelling myths about language learning, for example that it is difficult or unnecessary to learn Finnish or that Finnish is not needed in Finland because so many people know English. The authors also point out that there is no single universal solution that works everywhere.

Boken är indelad i sammanlagt nio kapitel. De tre första kapitlen lägger grunden för resten av boken genom att presentera temat, beskriva tre prototypiska lösningar för hantering av flerspråkigheten i olika arbetsgemenskaper och slå hål på myter om språkinlärning, exempelvis att det är svårt eller onödigt att lära sig finska eller att finska inte behövs i Finland eftersom så många kan engelska. Författarna påminner också om att det inte finns en enda universallösning som fungerar överallt.

Texten bygger på artikeln "Värdefulla råd om flerspråkig kommunikation i finska arbetsgemenskaper" av Anne-Maj Åberg, Språkbruk januari 2024.

Del 2

Uppgift 2.1 (0–30)

Före provet har du getts möjlighet att läsa fyra texter. Dessa är:

A. Klarspråk. *Bulletin från Språkrådet* 4/2022.

B. Klarspråk. *Bulletin från Språkrådet* 1/2023.

C. Jan Lindström: Komplexa konstruktioner men välvilliga instruktioner? (*Språkbruk* 13.4.2023).

D. Anders Burman: Viktor Rydbergs "Tomten" - en andebegränsad gigant av små proportioner. (*Liberal debatt* 21.12.2023).

I uppgift 2.1 ska du ta ställning till ett antal påståenden som bygger på innehållet i de fyra texterna (A, B, C och D). Svara på frågorna 1–10 genom att ange ett av de tre alternativen. Rätt svar är det som stämmer med vad som uttryckligen sägs – eller inte sägs – i texterna. På varje fråga finns bara ett rätt svar. Varje rätt svar ger 3 poäng, felaktiga svar 0 poäng. Du har tillgång till alla fyra texter i en separat materialdel under provet.

Text A: Klarspråk 4/2022.

1. Vad innebär det exempelvis att språk i offentlig verksamhet ska vara vårdat?

- o Att man i allmänspråket måste byta ut ord kring kön, etnicitet och funktionalitet när en språkexpert bestämmer det.
- o **Att man som skribent bör undvika särskrivningar (sär skrivningar) för att verka pålitlig och förtroendeingivande.**
- o Att man gärna får skriva "cyckel" och inte "cykel" eftersom den stavningen etablerar sig alltmer i det allmänna språkbruket.

2. Vad är den tulipanaros som språkvården önskar sig? (Ordet anspelar på talesättet: "Det är lätt att säga tulipanaros [=önska sig en korsning mellan tulpan och ros], men försök göra en!")

- o Att språknormer ska vara både vackra och så enhetliga att skolbarn inte ifrågasätter dem.
- o Att språknormer ska vara så rigida som möjligt men ändå lika lätta att lära som trafikregler.
- o **Att språknormer ska kunna vägleda om rätt och fel men också tillåta viss vardaglig variation.**

Text B: Klarspråk 1/2023

3. Varför ska man inte prata med hat i munnen?

- o För att en ökande mängd otrevliga och hatiska synpunkter märks även i mejlen som Språkrådet varje dag tar emot.
- o **För att man kan uppfattas som en rättshaverist med felaktig kunskap om hur samhället fungerar.**
- o För att AI automatiskt stänger diskussionsforum på internet där sådant tokigt språk förekommer.

4. Vem var Viktor Klemperer?

- o En filosof som lyckades omdefiniera orden toxisk och propaganda.
- o En judisk nazistpartimedlem som kunde avslöja nazisternas lögner.
- o **En språkvetare som ville beskriva den fascistiska statens språkpolitik.**

5. Varför kunde Jimmie Åkesson (partiledare för det svenska riksdagspartiet Sverigedemokraterna) vara missnöjd eller kritisk mot att bli kallad blåbrun?

- o Det upplevdes som ett kränkande fall av mansplaining eller killgissning.
- o **Många tolkar ännu brun främst som nazisternas politiska färg.**
- o Per Bolund hade felciterat och missuppfattat Språkrådets nyordlista.

Text C: Komplexa konstruktioner men välvilliga instruktioner?

6. Vilken av dessa meningar ger exempel på en utbrytning?

- o Det är inte bra att du så snabbt når den aeroba tröskeln när du gör testet.
- o Det här knepiga med att flexa med tårna glömde du att tänka på.
- o **Det jag tycker är ett problem rent språkligt är pronomenbruket i texten.**

7. Hur kan artikeln av Jan Lindström bäst sammanfattas?

- o **Meningsbyggnader som kan se märkliga ut i skrift fyller inte sällan en nyttig funktion i talspråk.**
- o Om både tränare och handledare uttrycker sig på ett artigare sätt skulle kommunikationen fungera bättre
- o Den grammatiska konstruktionen av instruktioner har tidigare misstolkats av vissa språkvetare.

Text D: Tomten – en andebegränsad gigant av små proportioner

8. Vem hittade på att Tomten skulle kunna beskrivas som andebegränsad?

- o **Viktor Rydberg.**
- o Anders Burman.
- o August Comte.

9. Vad är det bland annat som Viktor Rydberg skrivit om?

- o Rymdfysik och astrologiska aspekter på äldre folktro.
- o **Filosofi och problemet med arternas uppkomst.**
- o Poesi och manus till svartvita kortfilmer.

10. Vad är det för en gåta som Tomten grubblar på?

- o **Var människans odödliga själ har sitt ursprung.**
- o Hur den mänskliga fortplantningen går till.
- o Varför de flesta människor har slutat tro på honom.

Uppgift 2.2 (0–20)

I uppgift 2.2 ska du välja den av dessa omformuleringar som har samma betydelse som den citerade meningen ur texterna (A, B, C och D). Svara på frågorna 1–5 genom att ange ett av de fyra alternativen. Rätt svar är det alternativ vars sakliga innehåll är mest likt det som meddelas i texterna. Bara ett alternativ är rätt svar. Varje rätt svar ger 4 poäng, felaktiga svar 0 poäng.

1. Den överordnade satsen i utbrytningen innehåller synnerligen ofta en värdering, som dessutom tenderar att vara kritisk.

- ☐ **Huvudsatsen i utbrytningen innehåller nästan alltid en värdering, som dessutom ofta är tillrättavisande.**
- ☐ Bisatsen i utbrytningen innehåller så gott som aldrig en värdering, som dessutom riskerar att göra negativ effekt.
- ☐ Den falska satsen i utbrytningen innehåller inte sällan en värdering, som dessutom troligen låter elak.
- ☐ Den styrande satsen i utbrytningen innehåller emellanåt en värdering, som dessutom inte kan tas på allvar.

2. Som läsare dras man in direkt av den stämningsskapande upptakten.

- ☐ Som läsare hejdar man sig delvis inför den upprörande inledningen.
- ☐ **Som läsare tycker man spontant att den suggestiva början är lockande.**
- ☐ Som läsare märker man motvilligt att den fasta rytmen känns mystisk.
- ☐ Som läsare blir man först avskräckt av den sentimentala optimismen.

3. När han tyckte sig förnimma tidens ström slog han inte bort känslan utan borrhade sig ner i den.

- ☐ När han kände smärtan av tidens ström slog han inte bort känslan utan försökte bota den.
- ☐ När han upplevde farten i tidens ström slog han inte bort känslan utan argumenterade sakligt emot den.
- ☐ När han vagt påmindes om tidens ström slog han inte bort känslan utan försökte tänka på annat i stället.
- ☐ **När han kände en aning av tidens ström slog han inte bort känslan utan analyserade den närmare.**

4. Det innebär dels att kvaliteten på offentlig debatt försämrars, dels att människor ägnar sig åt självcensur.

- ☐ Det innebär dels att traditionella åsikter får mindre plats i medierna, dels att somliga blir cyniskt självkritiska.
- ☐ Det innebär dels att det öppna meningsutbytet drar in mindre pengar, dels att många inte vågar vara egensinniga.
- ☐ **Det innebär dels att färre relevanta synpunkter får höras, dels att vissa väljer att inte skriva om vad de vet och tycker.**
- ☐ Det innebär dels att giftiga lögnar sprids lättare, dels att vi får fler debattörer som är egenföretagare.

5. På en mer övergripande nivå behöver språkvården bemöta uppfattningar om att särskrivning förfular språket och frekvent leder till missförstånd.

- o Mer allmänt behöver språkvården aktivt motarbeta krav på att särskrivning förfular språket och ibland leder till missförstånd.
- o **Mer allmänt behöver språkvården nyanserat upplysa dem som tycker att särskrivning förfular språket och ideligen leder till missförstånd.**
- o Mer allmänt behöver språkvården sprida mer kunskap om att särskrivning förfular språket och ofelbart leder till missförstånd.
- o Mer allmänt behöver språkvården försiktigt övertala dem som märker att särskrivning förfular språket och tyvärr leder till missförstånd.

